50 SLOVENSKO *Etnološko* DRUŠTVO 1975
SLOVENE *Ethnological* SOCIETY 2025

50 LET DRUŠTVENIH VEZI

Razmislek ob okrogli obletnici Slovenskega etnološkega društva, ustanovljenega leta 1975 z združitvijo dveh dotlej delujočih društev, je odprl vprašanje o vlogi in mestu društva kot stičišča znanstvenega, strokovnega ter družabno-ljubiteljskega sodelovanja in razvoja.

Še posebej smo ponosni, da je društvo ob 50-letnici delovanja prejelo državno Priznanje in zahvalo za pomemben prispevek na področju povezovanja etnološke stroke in promocije ter popularizacije področja etnologije, kar je rezultat predanega dela in široko zastavljenega in dostopnega strokovno-raziskovalnega programa. Slovensko etnološko društvo ima namreč status društva v javnem interesu kar na dveh področjih – kulturnem in raziskovalnem, izvajanje obsežnih letnih programov pa nam omogoča finančna podpora Ministrstva za kulturo RS ter Javne agencije za znanstveno-raziskovalno in inovacijsko dejavnost.

Letno izhajata dve številki *Glasnika SED*, Knjižnica Glasnika SED pa predstavlja pomembno znanstveno in strokovno zbirko. V njenem okviru so izšla nekatera temeljna in prelomna dela slovenske etnologije, med drugim *Uvod v etnološko preučevanje Ljubljane novejše dobe* Slavka Kremenška (1980), knjižice z naslovom *Etnološki razgledi in dileme* (1983–1990), prve raziskave slovenske diaspore (Slavec 1982; Sulič 1983), zborniki vzporednic med slovensko in hrvaško etnologijo (ti posveti neprekinjeno potekajo že od leta 1981 in predstavljajo pomemben niz znanstvenih srečanj) ter drugih kongresov in posvetov ter številna druga pomembna znanstvena in strokovna dela.

Vprašanje, kako pomembna je (bila) vloga Slovenskega etnološkega društva pri razvoju etnologije in antropologije v različnih obdobjih, še vedno nima celovitega odgovora. Kako so spremembe znanstvenih paradigem vplivale na usmeritve in program društva ter v katerih obdobjih je bila njegova moč največja in zakaj je občasno oslabela? Razloge lahko iščemo tudi v ustanavljanju novih društev, širjenju raziskovalnih možnosti ter večji dostopnosti znanja doma in v mednarodnem prostoru. Zato so pomemben del prihodnjih raziskav delovanja društva analize obravnavanih tematik – na vzporednicah, kongresih in posvetih, ki jih je društvo organiziralo ali sooblikovalo – ter osebni spomini vseh, ki so soustvarjali njegovo delovanje v preteklih petdesetih letih. Čeprav so vsebine dobro dokumentirane v *Glasnikih* in zbornikih, ne smemo prezreti subjektivne razsežnosti društvenega življenja, ki jo zaznamujejo medosebni odnosi in pomen druženja.

Društvo združuje pripadnike in pripadnice različnih generacij ter predstavnice in predstavnike ključnih etnoloških institucij – Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete, inštitutov ZRC SAZU, Slovenskega etnografskega muzeja, regionalnih muzejev – pa tudi upokojene kolegice in kolege ter številne ljubitelje. Sama sem etnologijo študirala v začetku burnih 80. let in dobro vem, da je bila včlanitev v društvo pomemben korak osebnega oblikovanja na strokovni poti. Omogočala je stike s profesorji in stroko ter vzbujala občutke pripadnosti in ponosa v novem prostoru idej, misli in vsebin. V zadnjem času se je prisotnost študentov in mlajših kolegov sicer nekoliko povečala, vendar je danes v društvo vključenih manj mlajših članov kot nekoč. Razlogi za to so različni – od generacijskih menjav in spremenjenih raziskovalnih vsebin do širših družbenih sprememb – in terjajo temeljitejši razmislek.

* Tanja Roženbergar, dr. etnologije, muzejska svetnica, Slovenski etnografski muzej; tanja.rozenbergar@etno-muzej.si.

V slavnostnem programu za leto 2025 smo izpostavili nekaj poudarkov o pomenih društvene izkušnje v sodobni, pogosto individualizirani družbi, in zabeležili nekatere spomine. Poleg vseh drugih vsebin so bili naši osrednji poudarki omizje z naslovom Stanovska društva kot skupnost – med znanostjo, stroko in ljubeznijo, ki ga je koncipirala in vodila dr. Saša Poljak Istenič, kratki dokumentarni film *Slovensko etnološko društvo – spomini na začetek* avtorice Mance Filak (2025) ter slavnostna akademija. V jubilejnem letu sta izšli obe številki *Glasnika SED*, že razprodana monografija *Babice na razpotju zgodovine: Lik terenske babice od leta 1945 do poznih šestdesetih let* (Rožman Pišek 2025), obletnici pa sta bila posvečena tudi posvet in strokovna ekskurzija v Porabje in Prekmurje.

V posebnem razdelku *Glasnika SED* objavljamo nekaj izbranih vsebin našega prazničnega razmisleka in dogajanja. Zahvaljujem se vsem, ki ste sooblikovali program in vsem, ki prispevate k društvenim vezem.

Literatura in viri

FILAK, Manca: *Slovensko etnološko društvo – spomini na začetek*. Kratki film. Ljubljana: Slovensko etnološko društvo, 2025.

KREMENŠEK, Slavko: *Uvod v etnološko preučevanje Ljubljane novejše dobe*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1980. (Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkega društva 2).

KREMENŠEK, Slavko: *Etnološki razgledi in dileme 1–4*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1983–1990. (Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkega društva 11, 13, 17, 20).

ROŽMAN PIŠEK, Irene: *Babice na razpotju zgodovine: Lik terenske babice od leta 1945 do poznih šestdesetih let*. Ljubljana: Slovensko etnološko društvo, 2025. (Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkega društva 58).

SLAVEC, Ingrid: *Slovenci v Mannheimu*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1982. (Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkega društva 7).

SULIČ, Nives: *Thank God I'm Slovenian*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete Univerze Edvarda Kardelja, 1983. (Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkega društva 9).